

.....

МЕДІЙНА ПРОБЛЕМАТИКА
В МОДЕРНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

УДК 811.161.2

DOI: <https://doi.org/10.17721/APULTR.2019.38.77-93>**Снитко О.С.**orcid.org/0000-0002-5593-1334

**КАРНАВАЛЬНІ ФОРМИ СУГЕСТІЇ
В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ УКРАЇНИ
У КОНТЕКСТІ КОНСЦІЄНТАЛЬНОЇ ВІЙНИ**

***Анотація.** У статті проаналізовано карнавальні форми сугестії, які широко використовуються в інтернет-просторі України у контексті консцієнтальної війни. Карнавалізація свідомості та буття розглядається як характерна риса сучасної культури, якій притаманні ознаки помежовості. Карнавалізація виявляє себе у різних формах сучасної культури – елітарній (постмодерністській), масовій та контркультурі (молодіжній), в усіх сферах суспільного життя. Основним механізмом карнавальності є сміховий інструмент; віддзеркалюючи вияв хаотичного, він відіграє винятково важливу роль у самоорганізації суспільного буття, наближає до пізнання істини та правди. Системне, послідовне використання так званих карнавальних форм сугестивного впливу є абсолютно закономірним явищем, притаманним українській культурі кількох останніх десятиліть. Моніторинг засобів контрсугестії, які активно використовувались в інтернет-просторі України у контексті жорсткого інформаційно-психологічного протистояння (у період 2014-2018 рр.), продемонстрував надвисоку ефективність так званих карнавальних форм. Карнавальні форми сугестії, які стихійно виникали в інтернет-просторі України у найважчі місяці і роки російської агресії, відігравали ключову роль в організації інформаційного захисту й інформаційної протидії країни. Карнавальні форми, у яких втілюються ці терапевтичні контрсугестивні тексти, є органічними та ефективними в епоху тектонічних світоглядних змін, які переживає сучасна Україна. Сугестивний характер власне вербальних текстів органічно взаємодіє з роботою аудіовізуальних засобів впливу та забезпечується інтеграцією мікроритмів усіх рівнів, передусім*

лексичним, граматичним, фонетичним повтором, який сприяє закріпленню домінуючих смислів. У креолізованих текстах політичної спрямованості широко використовуються прийоми хаотизації уявлень, розриву шаблонів, створення когнітивного дисонансу.

Ключові слова: карнавальні форми культури, інформаційний простір, консцієстальна війна, сугестія (навіювання), мовні механізми сугестії.

Інформація про автора: Снитко Олена Степанівна – доктор філологічних наук, професор; завідувач кафедри російської філології; Інститут філології; Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Електронна адреса: elenasnytko@ukr.net

Olena S. Snytko
orcid.org/0000-0002-5593-1334

CARNIVAL FORMS OF SUGGESTION IN THE UKRAINIAN INFORMATION SPACE IN THE CONTEXT OF A CONSCIOUSNESS WAR

Abstract. *The article examines the carnival forms of suggestion – a widely observed phenomenon on the Internet in Ukraine – in the context of the consciousness war. The carnivalization of consciousness and human existence are considered characteristic features of modern culture, which is also defined by transitivity. Carnivalization is found in various forms of modern culture, in particular, in elite (postmodern), mass and in (youth) counterculture, as well as in all spheres of public life. A systematic, consistent use of the so-called carnival forms of suggestive influence appears a popular phenomenon of the Ukrainian culture of the last several decades. The main carnival mechanism is laughter. This tool plays an important role in self-organization of social life and facilitates the perception of truth. A close study into the countersuggestion means actively used on the Internet in Ukraine during the violent informational and psychological confrontation in 2014-2018 has proven a high effectiveness of the so-called carnival forms. These forms of suggestion, which emerged spontaneously on the Internet during the most difficult months and years of the Russian aggression, played a key role in information protection ensuring and information countermeasures in Ukraine. Having the*

creolized character and all the signs of a suggestion, these texts have had and continue having a stabilizing effect on the consciousness of individuals improving their emotional intelligence. The carnival forms actualizing these therapeutic countersuggestive texts are organic and effective in the era of crucial worldview changes taking place in the present-day Ukraine. Moreover, the laughter is claimed an effective tool exposing the current political situation, relieving from fear, approving new thoughts and ideas and debunking negative narratives. Furthermore, the suggestive nature of verbal texts organically interacts with audiovisual means of influence and is supported by micro-rhythms of all levels, primarily by lexical, grammatical, and phonetic repetitions, which help to consolidate the primary meanings. Finally, the methods of randomizing ideas, breaking patterns, and creating cognitive dissonance are widely used in the creolized political texts.

Key words: carnival forms of culture, information space, conspiratorial war, suggestion (suggestion), linguistic mechanisms of suggestion

Information about the author: Snytko Olena Stepanivna – doctor of philology, professor, head of the department of russian philology; Institute of philology; Taras Shevchenko National University of Kyiv.

E-mail: elenasnytko@ukr.net

Снитко Е.С.

orcid.org/0000-0002-5593-1334

КАРНАВАЛЬНЫЕ ФОРМЫ СУГГЕСТИИ В ИНФОРМАЦИОННОМ ПРОСТРАНСТВЕ УКРАИНЫ В КОНТЕКСТЕ КОНСЦИЕНТАЛЬНОЙ ВОЙНЫ

Аннотация. В статье проанализированы карнавальные формы суггестии, которые широко используются в интернет-пространстве Украины в контексте консциентальной войны. Карнавализация сознания и бытия рассматривается как характерная черта современной культуры, которой присущи признаки переходности. Карнавализация проявляет себя в различных формах современной культуры – элитарной (постмодернистской), массовой и контркультуре (молодежной), во всех сферах общественной жизни. Системное, последовательное использование так называемых карнавальных форм суггестивного воздействия выступает как абсолютно закономерное явление, присущее украинской культуре последних десятилетий. Основным механизмом карнавальности

является смеховой инструмент; он играет важную роль в самоорганизации общественной жизни, приближает к познанию истины и правды. Мониторинг средств контрсуггестии, которые активно использовались в интернет-пространстве Украины в контексте жесткого информационно-психологического противостояния (в период 20014-2018 г.г.), продемонстрировал высокую эффективность так называемых карнавальных форм. Карнавальные формы, в которых воплощаются эти терапевтические контрсуггестивные тексты, являются органичными и эффективными в эпоху тектонических мировоззренческих изменений, которые переживает современная Украина. Доказывается, что смеховой инструмент обнажает политическую ситуацию, освобождает от страха и утверждает новые мысли и идеи, демонстрирует негативные нарративы. Суггестивный характер собственно вербальных текстов органично взаимодействует с работой аудиовизуальных средств воздействия и обеспечивается интеграцией микроритмов всех уровней, прежде всего лексическим, грамматическим, фонетическим повтором, который способствует закреплению доминантных смыслов. В креолизованных текстах политической направленности широко используются приемы хаотизации представлений, разрыва шаблонов, создания когнитивного диссонанса.

Ключевые слова: карнавальные формы культуры, информационное пространство, консьегтальна война, суггестия (внушение), языковые механизмы суггестии.

Информация об авторе: Снитко Елена Степановна – доктор филологических наук, профессор; заведующая кафедрой русской филологии; Институт филологии; Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко.

Электронный адрес: elenasnytko@ukr.net

Видатний філософ М. Бахтін зазначав, що "в епоху великих переломів, переоцінок, зміни правд усе життя у певному сенсі набуває карнавальний характер" [2, с. 154]. Власне феномен карнавалізації свідомості та буття в переломні періоди життя розглядається багатьма філософами, культурологами, соціологами як універсальна риса розвитку суспільства. Карнавал як форма звільнення від типових підвалин буття, в системі яких зазвичай існує людина, "тимчасова відміна всіх ієрархічних відносин, норм, звичаїв" [1, с. 14] є феноменом

цивілізаційним, він виступає каталізатором різних форм архетипної свідомості, міфотворення, неоязичництва [10, с. 3].

Розглядаючи карнавалізацію як типову ознаку сучасної культури, якій притаманні риси помежовості, дослідники кваліфікують це явище як тотальне; карнавалізація виявляє себе "у трьох формах сучасної культури – елітарній (постмодерністській), масовій та контркультурі (молодіжній)", в усіх сферах суспільного життя – політиці, економіці, релігії, мистецтві, спорті [9, с. 9].

Сміховий інструмент як основний механізм карнавальності, віддзеркалюючи вияв хаотичного, відіграє винятково важливу роль у самоорганізації суспільного буття, він "викриває протиріччя та наближає до пізнання істини" [9, с. 6].

Зумовлюючи особливості світосприйняття карнавалу та мови карнавальних символів, сміх, якому притаманні риси універсальності та амбівалентності, спрямований на "найвище" (влада, світовий порядок) та трагічне (біль, страждання, смерть). Саме тому говорять про існування двох форм карнавального сміху – зовнішню, захисну, яка супроводжує перемогу людини над страхом, та внутрішню, спрямовану на розкриття істини [9, с. 12-13].

Таким чином сміх – це найвищий спосіб оголення правди та виявлення зла. На думку дослідників, сміх сприяє переосмисленню реальності, звільняє від формалізму, забезпечує відновлення найкращих норм соціального життя, серед яких – свобода і гуманізм [11, с. 4] і, як результат, впливає на становлення самостійної особистості, яка по-новому спроможна осмислити дійсність.

У своїх працях М. Бахтін окреслив основні риси карнавального світосприйняття (і ця таксономія широко використовується у наукових розвідках сучасних учених).

Сприймаючи карнавальні форми існування, людина занурюється у них і стає активним учасником дійства.

"Карнавал не спостерігають, – у ньому живуть. Поки карнавал відбувається, ні для кого немає іншого життя, крім карнавального. ...Карнавал не знає просторових кордонів.

Під час карнавалу можна жити тільки за його законами, тобто за законами карнавальної свободи. ... це особливий стан усього світу, його відродження й оновлення, до якого всі причетні" [1, с. 12] .

Карнавальне світосприйняття пов'язане з відміною всіх ієрархічних відносин. Під час карнавального дійства панують вільні фамільярні стосунки. На думку М. Бахтіна, "... на карнавалі всі вважалися рівними. Тут – на карнавальній площі – панувала особлива форма вільного фамільярного контакту між людьми, розділеними у звичайній, тобто позакарнавальному, житті непереборними бар'єрами ... майнового, службового, сімейного і вікового стану" [1, с. 15].

Карнавальне дійство поєднує контрасти – сакральне з профанним, високе з низьким. Карнавальний сміх спрямований на зміну влади и правд, загалом на зміну світового порядку [3, с. 138; 13, с. 6].

Карнавалу притаманна так звана ритуальна профанація, її реалізує обряд увінчання-розвінчання, викриття (короля); як зазначає М. Бахтін, карнавалу притаманна "логіка "зворотності", "навпаки", "навиворіт", логіка безперестанних переміщень верху і низу, різноманітні види пародій і трагедій, знижень, профанацій, блазнівських увінчання і розвінчань" [1, с. 16].

Здійснивши концептуальне осмислення феномену карнавалу, М. Бахтін (особливо в роботі "Франсуа Рабле і народна культура середньовіччя і Ренесансу") підкреслив його зв'язок з найважливішими елементами народної культури, а саме з реалізацією обрядово-видовищних форм (різноманітні майданні сміхові дійства і тому подібне), словесно-сміхових (наприклад, пародії), різноманітних форм і жанрів фамільярно-майданної мови (лайки, клятви і тому подібне) (див. докладніше про це [8, с.1]).

Системне, послідовне використання так званих "карнавальних форм" сугестивного впливу є абсолютно закономірним явищем, притаманним українській культурі

кількох останніх десятиліть. На думку Т. Гундорової, ще на початку 1990-х

"знаменням постмодерної ситуації в Україні стали карнавальні-видовищні жанри, коли поети перетворювалися на співаків..., поети вийшли на сцену і почали вільно спілкуватися зі своїм глядачем, ... сама поезія вийшла на контакт із зовнішньою реальністю... Але найголовніше – здійснювалась іронічна критика дискурсу тоталітарного суспільства.... Вербальні ігри фіксували неадекватність наявної мови для виразу індивідуальних смислів і відчужень" [5, с. 72].

На думку фахівців, карнавал завжди мав потужний катартичний психотерапевтичний ефект передусім "завдяки єдності духовного, інтелектуального, емоційного, тілесного життя". Завдяки неможливій і інших контекстах повноті експресії "найвищі" аспекти психічної реальності оживотрювалися, "найнижчі" – одухотворювалися" [6, с. 3].

Моніторинг засобів контрсугестії, які активно використовувались в інтернет-просторі України у контексті жорсткої консієнтальної війни (у період 20014-2017 рр.), продемонстрував **надвисоку ефективність так званих карнавальних форм** (див. наші попередні дослідження з проблематики [12, с. 208-211]).

За відсутності на той час будь-якої системи стратегічних комунікацій із суспільством, пов'язаної з реалізацією аргументативних форм впливу на свідомість, карнавальні форми сугестії, які стихійно виникали в інтернет-просторі України у найважчі місяці і роки російської агресії, відігравали ключову роль в організації інформаційного захисту й інформаційної протидії країни. Нова влада, яка створювалась на той час, не була готова до відсічі, до створення потужної системи інформаційно-безпекових дій ні фінансово, ні організаційно. Проте карнавальні форми контрсугестії, які увірвалися в інтернет-простір у вигляді передусім музично-публіцистичних проєктів як вияв народної творчості, використовуючись спонтанно, майже стихійно виявили надвисокий ступінь ефективності, спрацьовуючи на поліпшення емоційного

світосприйняття людей, здійснюючи потужний стабілізаційний вплив на українське суспільство. Вони продовжують широко використовуватись і зараз.

Сміховий інструмент як дієвий засіб самовираження особистості, яка перебуває у стані "зміни правд" і потребує психоемоційної підтримки, виступає потужним мотиватором у реалізації різних сміхових форм авто- та контрсугестії. Пор., наприклад, звернення одного із користувачів інтернету до українського виконавця-патріота у найскрутніший період війни:

"Молодець! Українці потребують розумних пісень, але... якщо прийде надхнення, створіть щось вічно-веселе! В усякі часи потрібно сміятись, щоб вижити й вдарити лихом об землю! Дякую!" [16⁴].

Карнавальні форми контрсугестії розчленовують, "оголюють" політично марковані ситуації до пародії та сміху, демонтують наративи, створюють простір безкомпромісної десакралізації. Вони є типовою ознакою постмодерного, постколоніального дискурсу. Наведемо думку французької дослідниці:

Карнавал кидає виклик Богу, авторитету і соціальним законам, він бунтівний такою ж мірою, як діалогічний. Саме ці фактори зумовлюють високу ефективність карнавальних форм сугестивного впливу в інформаційному просторі України [14, с. 63].

Карнавальні форми впливу достатньо активно використовувались ще за часів Помаранчевої Революції (достатньо згадати серіал *"Операція Проффесор"* [16⁵], який випустила анімаційна студія студії DIVA Production (гендиректор Д. Чекалкін), ці міні-ролики у гумористичній формі віддзеркалювали політичні події в Україні 2004-2005 років (див. про це [12]). Ознакою серіалу була яскрава видовищність, впізнаваність персонажів як екранного, так и

⁴ тут і далі зберігаємо авторську мову

<https://www.youtube.com/watch?v=qymIP8NuY7c>

⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=VMpfOak4hh4>

реального життя, жива та яскрава мова, якою користувалися учасники Майдану.

Кожний ролик – це адаптований фрагмент з відомого кінофільму із сатиричними текстовими "інноваціями" "на злобу дня", у яких широко використовувались прийоми пародійності, гри в маски, що супроводжувались яскравими мовними засобами експресії та гумору. Серіал блискуче виконав свою ідеологічну мету – розвінчання так званої політичної "еліти" та її "короля" – "професора Януковича" – та здійснив потужний позитивний вплив на психоемоційний стан суспільства.

Найкращі нові зразки української сміхової масової культури періода Революції гідності, розміщені в інтернеті як відповідь суспільства на російську агресію 2014 року, за своєю суттю виконували функцію найважливішого асиметричного "удару", за допомогою якого Україна почала активно протидіяти російській пропаганді. Як приклад можна назвати музично-публіцистичний проект "Мірко Сабліч", який діє у соціальних мережах Фейсбук та Youtube. Він виник у 2014 році. Це пародії на відомі пісні, які переспівуються з новими текстами, пісні виконуються в різних жанрах за допомогою гри масок та т.зв. тролінгу, які запускаються в український медіапростір.

У роликах, які прив'язані до певної актуальної теми чи події, широко використовуються кадри з відомих кінофільмів, реальні відео подій, що відбувалися, анімація. Саме відеоряд дозволяє зробити політичні акценти та суттєво доповнює вербальний текст [12, с. 210]. Кадри та титри під ними прекрасно фокусують увагу користувачів на домінантних смислах.

У креолізованих текстах "Мірка Сабліча" широко використовується сугестивний прийом хаотизації уявлень: відбувається швидка зміна різних за змістом кадрів, а також використовується прийом неочікуваного зв'язку між відомою мелодією пісні, яка прив'язана до прецедентного тексту, та змістом кадрів, які вона супроводжує. Використання прийомів

розриву шаблонів, створення когнітивного дисонансу гарно спрацьовує на закріплення домінантних смислів.

Сугестивний характер власне вербальних текстів "Мірка Сабліча", безумовно, пов'язаний з інтеграцією мікроритмів усіх рівнів, який забезпечується лексичним, фонетичним, інтонаційним, граматичним повтором, явищем контрастності між змістом словесних висловів та змістом відеоряду, прийомами десакралізації так званих "видатних" діячів РФ – Путіна, Гундяєва та ін., яскравою грою масок. Пор. кілька найкращих креолізованих текстів "Мірка Сабліча" – кліпи "Отлепитесь!" (2015 р.) та "Мы рас-ко-ко раскольники" (пісенька про Томос) (2018 р.).

(1) Розглянемо передусім віршований текст кліпу "Отлепитесь!". У пісні чітко окреслюються дві протиставлені одна одній функціонально-текстові групи: **росіяни** (*россияне – братья, которые пошли войной, нагло воткнули пистолет под бок, отшакалили Крым, подожгли Донбасс, жители страны, где войну разжигает Геббельс-ТВ*) та **українці** (*украи не когут жить в ярме, свергают вождей, укра мне нужно чужой земли, лабудой про империю сыты они*), звернімо увагу на емоціогенну лексику, яка супроводжує реалізацію цих функціонально-текстових груп, вживання фамільярно-зниженої лексики, експресивну насиченість мовлення. Домінантні смисли, які закарбовуються у свідомості реципієнта, виражені дієсловами у наказовому способі: "Отлепитесь! Отстаньте от нас!". Власне застосування комп'ютерної програми ADVEGO⁶, за допомогою якої можливо підрахувати частотність лексичних одиниць, дозволяє визначити найуживаніші ключові слова тексту, якими виявляються саме ці дієслова у формі наказового способу.

(2) креолізований текст "Мы рас-ко-ко раскольники", який сприймається як патріотична за своєю суттю акція боротьби за створення єдиної Української православної церкви та потужний "удар у відповідь" російській пропаганді, також має чітку

⁶ <https://advego.ru/text/seo/>

сугестивну природу, специфічну ритмічну структуру, що забезпечується лексичним, фонетичним та граматичним повтором, вживанням різноманітних експресивних форм **фамільярно-майданної мови** (*бандери, лажанулись, в схватке схлестнулись, особохромосомники, плевать с высокой горки, затравить терки* тощо). Встановлення корпусу найчастотніших слів в тексті пісні відповідно до визначеної методики [URL : <https://advego.ru/text/seo/>] дає підставу передбачати закріплення у свідомості реципієнтів саме негативних характеристик очільників РПЦ (найчастотніші лексичні одиниці – *в законе беззаконники, особохромосомники, раскольники*; індекс частотності від 10 до 20).

Пародійно-ігровий характер кліпу забезпечується використанням музичної та візуальної аналогії з піснею бременських музик, перевдягнутих у розбійників, з однойменного мультфільму, де лейтмотивом звучить слово "розбійники". Співзвучність цього слова з лексемою "раскольники" підтримує аналогію і допомагає реалізації прийому вдягання масок на пародійний образ К. Гундяєва (Марії Деві Христос, вовка у шкурі вівці, спрута, козачого офіцера), які красномовно характеризують персонаж та призводять до "розвінчання та викриття короля". Карнавальний сміх та ритмічна структура вербального тексту спрямовані на десакралізацію релігійної влади РПЦ.

Судячи з коментарів, які залишають користувачі інтернету після перегляду кліпу, він має надвисокий позитивний психоемоційний ефект [16⁷] та сприймається як актуальний за змістом.

Роботи групи "Мірко Сабліч" є високоефективним засобом контрсущестії в інформаційному просторі України, а також у мережі супротивника, де блокуються відповідні сайти, пости та розгортаються активні атаки тролів, що свідчить про ефективність подібних заходів (див., наприклад, коментарі про пісню "Мірка Сабліч" "Темна ніч":

⁷ https://www.youtube.com/watch?v=Js7Q5PeSuj0&feature=player_embedded

"Наші пісні блокуються, або відбувається атака тролів. Зокрема у нас була нещодавно пісня "Темная ніч", де устами українського військового співається про побут у зоні АТО. Ми її склали на "Тьомную ночь" Марка Бернеса і Нікіти Богословського, і ця пісня не була заблокована. Але якщо подивитися на коментарі, то буквально за один день налетіли тисячі людей з-за поребрика, і дуже гострі такі коментарі. Ну класно, ми для цього й працюємо. Нам цікаво бачити реакції на наші дії з того боку. Це нас навпаки надихає до нових робіт" [17⁸].

Традицію використання специфічних карнавальних форм сугестії в інтернет-просторі України продовжує С. Файфура – відомий актор, співак. Його музичні кліпи та відео виконання пісень набирають величезну кількість переглядів. Найвідоміші з них – "Бандера" (2015 р.), "Бандера 2" (2016 р.), які побудовані на протиставленні текстів – терапевтичного та патогенного. Тексти пісень у цих кліпах двомовні, бо розраховані як на громадян України, так і людей із-за "поребрика".

У кліпах – два персонажі, яких грає співак, – українець, щирий і відкритий, як уособлення світла людської душі, та "ватник", агресивний, розхристаний та лайливий, як уособлення темних ворожих сил. Гра масок, які вдягає виконавець, як засіб карнавалізації забезпечує поєднання високого (краси душі українця, лагідності та ширості, людяності) и низького (ворожості, злості "ватника"-агресора).

На контрасті також побудований вербальний текст пісень, у якому відбувається своєрідне "перемикання кодів" – чергуються думки українця(терапевтичний текст) та думки "ватника" (патогенний текст). Це чергування пов'язано зі зміною ритмічних схем. Використаний засіб сугестії має значний ступінь ефективності: перемикання ритму "руйнує трансний стан, створений повторюваними стимулами. Адресат відчуває збентеження, і зміст мовлення сприймається найповніше" [4, с. 18].

⁸ <http://www.radiosvoboda.org/a/27946507.html>

Гротескне протиставлення двох персонажів підтримується музично – мелодійністю пісні українця та дражливістю мелодійного малюнка тексту "ватника". Візуальний ряд цілком відповідає вербально-музичній композиції кліпів: світло і спокій проти вогняних спалахів та пострілів танків і "градів".

На піснях С. Файфури (а їх понад 30 в інтернеті) можна хрестоматійно аналізувати роботу ритму текстів сугестивної природи (тобто співмірного повтору лексичних, фонетичних, граматичних елементів) як найважливішого засобу, який забезпечує навіювання. Так, наприклад, у тексті пісні "Нові граблі" (2015 р.) крім зміни ритмічного малюнка пісні широко використовуються засоби фонетичного повтору, наприклад, нагнітання слів зі звуком **p**, у різних його сполученнях; перший та другий куплети складаються з 36 повнозначних слів, з них 13 (більше третини слів), до складу яких входить звук **p**). Така ж пропорція зберігається у приспіві, який повторюється багато разів (на 24 повнозначних слова – 6 зі звуком **p**). Цей звук повторюється у тексті пісні 46 разів. Найчастотнішими є слова *граблі* (індекс частотності вживання – високий – 15), яке у тексті пісні набуває особливого значення як *символ корупції*, та його асоціат – *пограблений* (*пограблена земля, пограблене життя, пограблена душа*) – (звернімо увагу на висхідний вектор руху змісту означень як ознаку сугестивності). Саме ці лексичні та фонетичні повтори сприяють закріпленню домінантних смислів – "*Збудуймо нову Україну, у якій немає місця корупції!*".

Крім вербального програмувального ефекту користувачі інтернету відчувають програмування музикою – динамічний, напружений ритм пісні сприяє якнайкращому засвоєнню окресленого змісту.

Не торкаючись питання про художні переваги або недоліки вербальних текстів музично-публіцистичного змісту, зазначимо тільки, що вони є продуктом масової культури, проте мають усі ознаки сугестивності, що і забезпечує ефективний вплив на широку аудиторію слухачів.

Карнавальні форми сугестії широко використовувались і в інших музично-публіцистичних проектах, які створювались в

українському інтернет-просторі за останні п'ять років, наприклад, креолізовані тексти В. Дубовського, проект А. Мухарського "Орест Лютий", український комедійний проект "Чоткій паца", який спеціалізується на музичних пародіях тощо.

Про активізацію карнавальних форм сугестії свідчить аналіз змісту українських телеканалів, на деяких з них ці форми широко використовуються з метою впливу на глядача, навіть у новинному дискурсі (див., наприклад, портал телеканалу новин "24" *"Весті Кремля"*), де іронічна форма подачі новин досить вдало супроводжується використанням кумедних відео, анімації, музичного супроводу, анімаційний проект *"Запшварені"* на телеканалі *"Прямий"*.

Музично-публіцистичні проекти застосовуються у таборі супротивника. Порівняймо, наприклад, кліпи російської рок-співачки Ю.Чичеріної, присвячені війні на Донбасі, – *"Рвать"*, *"На передовой"*, *"Работайте, братья!"* та ін. Проте вони здійснюються дусі радянської пропаганди, де людина має засвоїти лише той меседж, якій їй пропонується. Тут відсутня нищівна сміхова форма, яка руйнує шаблони, та динамічна карнавальна форма. Власне, незначна кількість переглядів свідчить про невдалий досвід російських пропагандистів.

Музично-публіцистичні проекти в інтернет-просторі України є ефективним засобом контрсугестії, ці форми охоплюють широкі кола користувачів Інтернету і комплексно спрацьовують на "випрямлення" деформованої внаслідок інформаційної агресії картини світу людини та поліпшення її психоемоційного стану. Сміховий інструмент як дієвий засіб впливу на людину спрацьовує іноді краще, ніж прямий інтелектуально-аргументативний, принаймні він "втягує" до своєї орбіти велику кількість реципієнтів. Сміховий інструмент "оголює" ситуацію, звільняє від страху та стверджує нові думки та ідеї [12, с. 227].

Найкращі нові зразки української сміхової культури, розміщені в Інтернеті, є тим асиметричним "ударом у відповідь", за допомогою якого Україна здатна протидіяти "стратегії брехні" російської пропаганди. Так звані карнавальні

форми контрсугестії розчленовують, "оголюють" політично марковані ситуації до пародії та сміху, демонтуючи шкідливі наративи. Тому митці, які створюють музично-публіцистичні проекти контрсугестивного характеру, мають отримувати всіляку підтримку держави.

Крім реалізації загальної системи інформаційного захисту, стрижнем якої мають стати стратегічні комунікації, тобто (як стверджується у "Доктрині інформаційної безпеки", затвердженій Президентом України у 2017 році) "скоординоване і належне використання комунікативних можливостей держави – публічної дипломатії, зв'язків із громадськістю, військових зв'язків, інформаційних та психологічних операцій, заходів, спрямованих на просування цілей держави" [15], суспільству вкрай потрібні терапевтичні тексти, які поліпшують емоційне світосприйняття людини, здійснюють стабілізаційний вплив на її підсвідомість. Карнавальні форми, у яких втілюються ці терапевтичні контрсугестивні тексти, є органічними та ефективними в епоху тектонічних світоглядних змін, які переживає сучасна Україна.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бахтин М.М. Творчество Франсуа Рабле и народная культура средневековья и Ренессанса. Москва : Худ. лит., 1990.
2. Бахтин М.М. Дополнения и изменения к Рабле. *Вопросы философии*. 1992. № 1 (154).
3. Бахтин М.М. Проблемы поэтики Достоевского. *Бахтин М.М. Собр. соч.: В 6 т.* Москва : Рус. Слов.: Яз.славян. культуры, 2002, Т.6, с. 5-30.
4. Болтаева С.В. Ритмическая организация суггестивного текста. Автореферат дисс. ...канд. филол. н. Екатеринбург, 2003. 25 с.
5. Гундорова Т. Післячорнобильська бібліотека. Українська література постмодерну. Київ : Критика, 2005. 203 с.
6. Драбкина Т.С. Терапевтический карнавал. URL : <https://www.psyoffice.ru/6250-12-2110.html>
7. Дегтярьова І. Лексико-семантичні ознаки карнавальності в постмодерністському тексті. *Культура слова*. 2013. №78. С. 68-73.
8. Естетика у сучасному світі. Теорія карнавалу М.М.Бахтіна. URL : <http://estetica.etica.in.ua/teoriya-karnavalu-m-m-bahtina/>

9. Загібалова М.А. Феномен карнавализации современной культуры. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата философских наук. Тула, 2008. 22 с.

10. Михайлюк А. Карнавал и революция. *Докса: зб. наук. праць*. 2005. Вип. 7: Людина на межі смішного і серйозного. С. 211-227.

11. Родний О. Трансцезія в сміховій культурі Відродження. *Гілея*. 2013. С. 310-311.

12. Снитко О.С. Сучасна інформаційно-психологічна онлайн війна у парадигмах лінгвістики впливу. *Гібридна війна: технології сугестії та контрсугестії*: монографія / О. Акульшин, О. Заруба, Л. Компанцева та ін. Київ: Нац. акад. СБУ, 2018. С. 177-235.

13. Федорова Л.Л. Языковой карнавал как зеркало реальности. *Карнавал в языке и коммуникации*: коллективная монография. Москва : Рос. гос. гумн. ун-т, 2016. С. 5-24

14. Чернецький В. Картографуючи посткомуністичні культури. Росія та Україна в контексті глобалізації. Київ : Критика, 2013. 428 с.

15. Президент України. Офіційне інтернет-представництво. URL : <http://www.president.gov.ua/documents/472017-21374>

ДЖЕРЕЛА

16. YouTube. URL : <https://www.youtube.com>

17. Радіо Свобода. URL : <http://www.radiosvoboda.org>

REFERENCES

1. Bahtin, M. (1990). *Creativity Francois Rabelais and popular culture of the Middle Ages and the Renaissance* [Tvorchestvo Fransua Rable i narodnaja kul'tura srednevekov'ja i Renessansa]. Moskva : Hud. lit.,1990 [in Russian].

2. Bahtin, M. (1992). *Additions and Changes to Rabela* [Dopolnenija i izmenenija k Rable]. *Voprosy filosofii*, 1 (154) [in Russian].

3. Bahtin, M. (2002). *Problems of the poetics of Dostoevsky* [Problemy pojetiki Dostoevskogo]. *Bahtin M.M. Sobr. soch.: V 6 t.* Moskva : Rus. Slov.: Jaz.slavjan. kul'tury, 5-30 [in Russian].

4. Boltaeva, S. (2003). *Rhythmic organization of suggestive text* [Ritmicheskaja organizacija suggestivnogo teksta]. Avtoreferat diss. ... kand. filol. n. Ekaterinburg [in Russian].

5. Gundorova, T. (2005). *Post-Chornobyl Library. Ukrainian literature of postmodern* [Pisljachornobyl's'ka biblioteka. Ukrai'ns'ka literatura postmodernu]. Kyiv : Krytyka [in Ukrainian].

6. Drabkina, T. (2010). *Therapeutic Carnival* [Terapevtičeskij karnaval]. URL : <https://www.psyoffice.ru/6250-12-2110.html> [in Russian].

7. Degtjar'ova, I. (2013). *The Lexico-Semantic Signs of Carnival in the postmodernist text* [Leksyko-semantychni oznaky karnaval'nosti v postymodernists'komu teksti]. *Kul'tura slova*, 78, 68-73 [in Ukrainian].
8. *Aesthetics in the modern world* (2010). [Estetyka u suchasnomu sviti]. Teorija karnavalu M.M.Bahtina. URL : <http://estetica.etica.in.ua/teoriya-karnavalu-m-m-bahtina/> [in Ukrainian].
9. Zagibalova, M. (2008). *The phenomenon of carnivalization of modern culture* [Fenomen karnavalizacii sovremennoj kul'tury]. Avtoreferat dissertacii na soiskanie uchenoj stepeni kandidata filosofskih nauk. Tula [in Russian].
10. Mihajljuk, A. (2005). *Carnival and Revolution* [Karnaval i revoljucija]. *Doksa*, 7: Ljudina na mezhi smishnogo i serjoznogo, 211-227 [in Russian].
11. Rodnij, O. (2013). *Transsexuals in the laughing culture Renaissance* [Trancezija v smihovij kul'turi Vidrozhennja]. *Gileya*, 310-311 [in Ukrainian].
12. Snytko, O. (2018). *Modern information-psychological online war in the paradigms of linguistics of influence* [Suchasna informacijno-psychologichna onlajn vijna u paradygmah lingvistyky vplyvu]. *Gibrydna vijna: tehnologii' sugestii' ta kontrsuggestii': monografija* / O. Akul'shyn, O. Zaruba, L. Kompanceva ta in. Kyiv: Nac. akad. SBU, 177-235 [in Ukrainian].
13. Fedorova, L. (2016). *The language carnival as a mirror of reality* [Jazykovej karnaval kak zerkalo real'nosti]. *Karnaval v jazyke i komunikacii: kolektivnaja monografija*. Moskva : Ros. gos. gumn. un-t, 5-24 [in Russian].
14. Cherenec'kyj ,V. (2013). *Mapping postcommunist cultures. Russia and Ukraine in the context of globalization* [Kartografujuchy postkomunistychni kul'tury. Rosija ta Ukrai'na v konteksti globalizacii']. Kyiv : Krytyka [in Ukrainian].
15. *President of Ukraine. Official online representation* (2018). [Prezydent Ukrai'ny. Oficijne internet-predstavnytctvo]. URL : <https://www.president.gov.ua/> [in Ukrainian].

RESOURCES

16. YouTube. URL : <https://www.youtube.com>
17. Radio Svoboda. URL : <http://www.radiosvoboda.org>

Дата надходження до редакції – 11.02.2019 р.
Дата затвердження редакцією – 07.03.2019 р.